liščih veljavni na Hrvaškem, so bile zadnje dni v Zagrebu hrupne demonstracije. Kakor kaže, se je z njimi toliko doseglo, da se bodo akademične in vladne oblasti na Hrvaškem bolj zanimale za to vprašanje kakor doslej.

* **Preganjanje svobodomislecev.** V Pragi se je vršil v svrho proslave Ferrerjeve obletnice velik manifestacijski shod, ki so se ga udeležile vse češke in nemške svobodomiselne stranke. Vlada je shod iz neznanih vzrokov razpustila. Kakor sedaj poročajo, je vlada proti govornikoma prof. Bartušku in Bernerju vložila tožbo zaradi motenja vere.

* **Proti državljanskim pravicam duhovščine** je nastopil varšavski nadškof. Izdal je oklic, v katerem prepoveduje svojim duhovnikom obiskovati gledališča, kinematografe, staviti v loterijo, izdajati spise brez dovoljenja konsistorija itd. Ta Prepoved bo poljsko duhovščino deloma prav neprijetno zadela.

* **Granito di Belmonte bo odpoklican.** Z Dunaja poročajo, da bo papežev nuncij na dunajskem dvoru Granito di Belmonte odpoklican s svojega mesta še tekom tega meseca.

* **Nova papeževa odredba.** Te dni izide nov motu proprio, glasom katerega bodo kanoniki smeli prejemati dohodke svojega kanonikata le tedaj, ako kanonikat v resnici tudi opravljajo.

* **Koliko je Nemcev na svetu.** Glasom neke nemške statistike je na svetu okolo 80 milijonov Nemcev, in sicer v Nemčiji: 60 mil., v Avstriji 10 mil., na Ogrskem, 2,200.000, v Švici $2^1/_2$ mil, v Luksemburgu 230.000, v Rusiji 1.900.000, v Belgiji 30.000, na Nizozemskem 100.000. V Združenih državah severoameriških živi okolo 10 do 12 mil. Nemcev. Drugi Nemci so raztreseni po raznih drugih državah sveta.

* **Poljska zmaga.** V Poznanju na Pruskem Poljskem so pri občinskih volitvah dne 22. tek. m. zmagali Poljaki. — V tretjem razredu so prodrli vsi poljski kandidatje. Poljaki so iztrgali Nemcem dva okraja.

* **Iredenta.** Na kongresu italijanskih nacionalistov, je govoril prof. Sighele o iredentizmu. Iredentizem, je rekel, ne pomenja vojne proti Avstriji, ampak predvsem je treba podpore zatiranim bratom v avstrijskih provincah. Najboljše sredstvo je, da vsak pristopi k društvu „Dante Alighieri", ki ima 55.000 članov in 362.000 K, dočim ima „Schulverein" 230.000 članov in nad 1,300.000 K imetja, s katerimi vrši svoje delo. Italijanske province v Avstriji so italijanska posest v tuji službi. Italija mora izkušati dobiti vpliv na te dežele, da jih Avstrija ne izrablja v svoje namene. To je prva vojna, oziroma delo pred vojno. — Poslanec Colanti je trdil, da ima Avstrija najboljšo armado v Evropi in da bi morala Italija na to misliti. Poslanec Toscari in Baldi pa sta trdila, da je to izmišljeno in da je Italija na vojno bolj pripravljena nego Avstrija. Tudi poslanec Defrenzi je pritrdil temu mnenju in je opozarjal, da mora biti Italija pripravljena na vsak slučaj, tudi če ministri govore o miru. Lepi zavezniki!

Obrambni vestnik.

Slučaj Stupica in Petrič. — Žalostno dejstvo, da si je učiteljstvo moralo pričeti iskati zaščitbe zoper nahujskano ljudstvo pred sodiščem in da se inspiratorji posameznih slučajev potuhnejo in potegnejo po katastrofah pred sodiščem v varno zavetje, nam je žalosten simptom vladajočih faktorjev današnje dobe. In česar ne dosežejo v javnosti, česar se jim ne posreči pri justici, to skušajo doseči v uradih in s pomočjo moči zakonodajnih mest, ki so v njih roki. V obeh slučajih so bili oni, ki so podpisali ovadbi zoper imenovana učitelja sodnijsko kaznovani in se je verodostojnost dejstev, ki so bila navedena v ovadbi pred sodnijo izpričala za — lažnjiva. — In vendar je tov. Petrič se moral seliti iz Rudnika v Šiško in je tam še danes, ne da bi se zavedal vzroka, ki bi pričal in utemeljeval disciplinir anje — — —. Tov. Stupica je dobil ukor, prestavljen ni bil, a ne po zaslugi kler. članov v dež. šol. svetu. Toda kako krivičen je tudi ta ukor, ve le oni, kateremu so znane navedbe ovadbe in kateremu so znane podrobnosti tega „političnega greha". Sicer pa, gospoda, v slučajih Petrič, Blagajne in Stupica se še srečamo in odkrijemo zastor, da se bode videlo ozadje!

Jubilejski dar.

Učiteljstvo — sebi! Učiteljsko društvo za Trst in okolico zadnji rok, pokroviteljnine **50 K.** Naša Jakobinca **2 K.** Zadnjič izkazanih 1698 K; doslej darovanih **1750 K.**

Bog plati!

Kranjske vesti.

—r— **Sprejem v vinčarski tečaj na Grmu.** Kmetijska šola na Grmu priredi za mladenče iz vinorodnih krajev, ki se hočejo praktično izvežbati v vseh potrebnih vinogradniških in trtničnih delih, praktični vinčarski tečaj, ki bo trajal od 15. februarja do 31. oktobra 1911. V tečaj se sprejme 6 učencev v starosti od 16 let naprej. Vinčarski učenci dobe brezplačno hrano in stanovanje in v denarju po 10 K na mesec. Prošnje, ki jim je priložiti krstni list, oziroma domovnico, je vložiti pri ravnateljstvu šole zadnji čas do 15. januarja 1911.

—r— **C. kr. pletarska šola v Radovljici** vidno napreduje. Vsega osebja ima sedaj zaposlenega 23, ki komaj, komaj zmagujejo mnogobrojna naročila. — Na pomlad bodo zopet nasadili več dokaj obsežnih nasadov za vrbe.

Štajerske vesti.

—š— **Kako so idealni!** „Straža" (23. novembra t. l.) prinaša: „Drugo žalostno dejstvo, ki ga je afera z letaki zopet potrdila, je: v gotovih krogih našega liberalnega učiteljstva ni nikakega idealizma več. Vsi spodnještajerski stanovi so se izrekli za obstrukcijo, čeravno se jim ne godi bogvekako dobro in čeravno vedo, da zahteva boj vedno nekaj žrtev, samo nekateri liberalni učitelji se iz egoističnih vzrokov ne morejo povspeti nekoliko nad materialnost in rujejo odkrito in tajno proti našim poslancem. Tem gospodom so skupni narodni interesi deveta briga, njim se gre samo za lastni žep. To je žalostno in človeku se nehote vsiljuje vprašanje: Kako je to mogoče? Kje tiče vzroki, da je ves idealizem strt in zamorjen? Odgovor ni težak: Materialistično svobodomiselstvo, ki slavi ravno med učiteljstvom bolj kakor med kakim drugim stanom svoje orgije, je uničilo vse vzvišenejše čute in odtod ta skoro neumevna sebičnost. Konstatiranje tega za vsakega učitelja nekoliko neprijetnega dejstva naj bo vsem dobromislečim v bodrilo, da gredo še z večjo vnemo na delo. Spremeniti te razmere med učiteljstvom in vzbuditi med njim pravega krščanskega duha je naloga, vredna napornega in težkega dela. Mogoče so nekateri preveč zaverovani v tradicije, drugi se boje terorizma, tretji so brezbrižni, a vi, kar vas je zavednih, vzdramite jih in osnujte krepko Slomškovo zvezo! Naj ne bo nikakega strahu in bojazni! Mogočne čete našega ljudstva bodo stale za vami!" — Gospodje! Ste pač siti! Če bi hoteli idealizem s samogoltnostjo, egoizmom in materializmom meriti, se vam pač ne bi godilo dobro. Glejte inkvizitorje, eksekutorje na Kranjskem! S sirenskimi glasovi so vabili, a tudi z glasom Sirene sedaj odbijajo vsako najmanjšo zahtevo „krščanskega" učiteljstva. Imajo, kar so hoteli — razdor, ker le na razvalinah lahko vladajo! Poglejte si v svojo dušo in zapazili bodete v njej veliko, črno prežečo mačko, ki ji pravimo — materializem!

—š— **Načelstvo „Učiteljske gospodarske in kreditne zadruge"** je v svoji seji dne 24. novembra 1910. v Celju soglasno sklenilo to-le: Mi vztrajamo pri svoji, sporazumno s štajersko Zvezo začrtani poti, ki pa nikakor ne namerava križati one Zavezinih podjetij v Ljubljani. — Ako želi kdo od nas pojasnil, smo mu vedno drage volje na razpolago, a vsaka nadaljnja javna polemika v Učiteljskem Tovarišu se naj kot popolnoma brezplodna opusti. — (Kar smo pisali mi o tem vprašanju, smo pisali na svojo roko in smo tudi sami za vse odgovorni — vsak čas in vsakomur. Uredn.)

—š— **Štajerski deželni šolski svet** je v seji 24. pret. m. sklenil, odrediti ustanovitev samostojne javne mešane enorazredne ljudske šole z nemškim učnim jezikom pri Sv. Lenartu v Slov. gor. Štirirazredna ljudska šola v Artičah se je razširila v petrazredno. Nastavljeni so: za nadučitelja na ljudski šoli pri Sv. Antonu v Slov. gor. Anton Vogrinec, definitivni učitelj in proviz. šolski vodja istotam; za definitivne učitelje, oziroma učiteljice: na ljudski šoli v Soboti proviz. učitelj tam Albin Sitter, na ljudski šoli v Trbovljah prov. učiteljice tamkaj Eleonora Vodušek, Marija Vindišer, Štefanija Cimperšek in Marija Arzenšek, na ljudski šoli v Poljančah defin. učitelj v Studenicah Sebastian Krotky, na ljudski šoli v Lučah suplentinja tamkaj Gizela Dominkuš, na ljudski šoli v Zibiki tamkajšnja prov. učiteljica Marija Troha, na ljudski šoli v Središču tamošnja suplentinja Alojzija Kocmut, na ljudski šoli pri Sv. Tomažu pri Ormožu suplentinja pri Sv. Barbari v Halozah Alojzija Herg, na ljudski šoli pri Sv. Urbanu tamošnja provizorična učiteljica Emilija Požegar. Def. učitelj Leopold Čulk je prestavljen iz Ptujske Gore v Dobrno; def. učitelj pri Št. Vinu Janez Klenovšek je na lastno prošnjo stalno upokojen. Učit. kandidat M. Majcen je imenovan za suplenta na ljudski šoli na Hajdinu.

—š— **Pohvalno priznanje** od štaj. dež. šol. sveta sta dobila v Bočni pri Gornjemgradu tamkajšnje učiteljstvo za svoje marljivo delovanje v šoli in pa krajni šolski svet za vzorno skrb v šolskih zadevah.

Goriške vesti.

—g— **Iz seje ožjega in pomnoženega c. kr. okr. šol. sveta tolminskega.** Prvo petletnino dobijo: Hmelak Pavla, Silič Justina, Gomilšček Rafaela in Kalan Milko. Namesti se Bojano Boltar v Bovcu; premesti se Mileno Bratina na Št. Viško goro. En učitelj dobi podporo. Sprejme se proračun za leto 1911, ki pokazuje 227.943 K troškov in le 66.439 K dohodkov. Primanjkljaj se krije s 150 % naklado na vse izravne davke. Nadalje se dovoli, da se postavka izrednih troškov, ki znaša 5780 K, porabi do 2000 K za draginjsko doklado oženjenemu učiteljstvu, če zaprosi zanjo. Dovoli se 100 K podpore „Dijaški kuhinji" v Gorici. Vzame se v znanje ustanovitev potovalne šole Temljine-Loje. — Stalež ženskega in moškega učiteljstva ostane neizpremenjen, le Rihard Trebše se z dovoljenjem dež. šol. sveta pomakne v II. plač. razred. V I. plač. razredu moškega staleža je še 7 mest praznih, ker ni zato kvalifikovanih učiteljev. Sklene se komisionalni ogled zastran ustanovitve redne šole na Trnovem in Volarjih. Ugotovi se več računov. **I. R.**

—g— **Iz sežanskega okraja.** (Iz seje c. kr. okr. š. sv.) Zapisnik prejšne seje se odobri. Predsednik poroča, da je deželni šolski svet dovolil ustanovitev enorazrednic na Brjah in Utovljah in da je dež. šol. svet upokojil učiteljico Ivanko Lozejevo z Repentabra. Prošnja občanov iz Gorenje Brestovice za ustanovitev enorazrednice se zavrne zaradi bližine do Dolenje Brestovice. Iz istega razloga se zavrne prošnjo občanov iz Slivnega za ustanovitev šole v Slivnem. Zaradi premale množine otrok se tudi zavrne prošnja za razširjenje enorazrednice v Velikemdolu v dvorazrednico. Za zgradbo novega šol. poslopja v Kostanjevici se sklene, da se izdela načrt. Glede računa l. 1910. se izvoli pregledovalce računov člane Brginec, Fabiani in Muha. Pomakne se iz II. vrste v I. vrsto nadučitelja Josipa Ravbarja iz Zgonika. V drugo vrsto so bili pomaknjeni Ivan Benko iz Štjaka, Al. Hrešćak in Lokve in Anton Fakin iz Kostanjevice. — Glede prošnje Učit. društva za sežanski okraj za priznanje draginjske doklade se sklene priporočati dež. šol. svetu, naj na katerikoli način potrebno ukrene. — Proračun okrajnega šolskega zaloga za l. 1911. se je odobril z dohodki 78.600 K,
troški 186.344 K,
torej primankljaj 107.744 K.

Primankljaj se pokrije z doklado 110 % na vse izravne davke kakor l. 1910. Omeniti je vredno, da so okraji goriški, gradiški in tolminski tudi jako obteženi z dokladami za vzdrževanje šol, a da so vsak teh še zadolženi z okroglo pol milijona kron, med tem ko je sežanski okraj dolga prost. To pač kliče po ustanovitvi deželnega šolskega zaloga, da bi tudi prispevalo mesto Gorica, kamor se stekajo dohodki iz cele dežele. Naša dežela je edina v Avstriji, da ima okr. šolske zaloge. Da bi vlada podržavila ljudsko šolstvo, ni pričakovati, ker mora trošiti za „vaznejše" stvari nego je izobrazba!? — Otroškemu vrtcu v Nabrežini se dovoli podporo 250 K. — Sklene se v Orleku najeti novo šol. sobo za dobo 10 let. Zavrne se prošnja Josipa Štreklja za podelitev IV. petletnine, računajoč od dneva nastopa službe, utemeljujoč, da zakon z dne 14. januarja 1906. l., dež. zak. št. 10., določa, da se računajo petletnine od 1. dne meseca, ki sledi dnevu izpita učit. usposobljenosti. — Dovole se razne poprave na šol. poslopjih. Š.

—g— **Pred izpraševalno komisijo** za meščanske in ljudske šole, ki je končala svoje delo dne 24. pret. m., so napravili izpit: Za meščanske šole z nemškim učnim jezikom Zora Klavžar. Za slovenske ljudske šole s slovenskim in nemškim učnim jezikom: Podgornik Ana, Bizjak Frančiška, Senčar Roza, Nardin Marija, Fohn Hedvika, Wudler Marija, Treo Gabrijela, Berbuč Gabrijela (z odliko in za italijanščino kot predmet), Majce Regina (z odliko in za italijanščino kot predmet), Mayer Julijana in Pregelj Ciril. Za slovenske ljudske šole in z nemščino kot predmetom: Peršič Terezija, Drufovka Vida, Mayer Valerija, Vidic Valentina, Jericijo Marija, Abram Lavaslava (z odliko), Trampuž Alojzija in Baša Alojzija (z odliko); Štanta Jožef, Semič Valentin in Golob Jožef. Za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom in z italijanščino kot predmetom: Gerbec Ivan, Križman Nazarij in Cerut Silvester. Za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom: Bogataj Vilma, Miklavič Olga, Bratina Milena, Arigler Roza, Boštjančič Marija, Zmazek Justina in Pagon Alberta; Vrezec Milan, Berce Jožef, Terčon Valentin, Caharija Ivan, Bandelj Vinko, Makuc Karel, Vodopivec Andrej, Zora Emil, Reja Leopold, Španger Alojzij, Rudež Herman, Jordan Ivan in Trebše Rihard. Dopolnilni izpit so napravili: Čok Andrej za italijanščino na meščanskih šolah kot predmet. Pahor Jožef in Hreščak Alojzij za nemški učni jezik na ljudskih šolah. Za ljudske šole sta bila dva reprobirana, trije so odstopili, dva sta zaradi bolezni odstopila. Pri dopolnilnih izpitih sta bila dva reprobirana, eden je odstopil. K izpitom je bilo oglašenih Slovencev in Lahov 102.

Tržaške vesti.

—t— **Mestni proračun za l. 1911.** Glavno, kar nas zanima v tem proračunu, je pač vprašanje šolstva. Vsi stroški za šolstvo so proračunjeni na 3,292.350 K. Od tega odpada na ljudsko šolstvo (ljudske in meščanske šole) 1,887.450 K. Ker pri večini postavk ni navedeno, kaj se potroši za mestne in kaj za okoličanske šole, nam morajo v tem oziru služiti v podlago le plače in renumeracije učiteljev in slug. Te znašajo za šole v mestu 1,119.089 K, a za one v okolici 267.767 K. Vendar ne smemo pozabiti, da so v slednjih troških uračunani tudi troški za italijanske šole v okolici. Ker je v okolici 64 slovenskih in 28 italijanskih razredov, bi torej tudi troški za slovenske razrede v okolici temu razmerno znašali 186.273 kron, a oni za italijanske 81.489 K. To vsoto treba torej prišteti k troškom za plače osobja italijanskih ljudskih in meščanskih šol v znesku 1,119.089 K, tako da dobimo vsoto 1,200.578 K za italijanske in 180.273 kron za slovenske šole; skupaj 1,386.851 K. Ker pa znašajo vsi troški za ljudsko šolstvo 1,887.450 K, moramo računati, da se potroši ob razliki 500.599 K še razmerje 1,386.851 : 186.273 K, to je 66.935 K za slovenske šole v okolici, tako da bi dobili vsoto 253.208 K, ki jo troši tržaška občina za slovensko šolstvo. Ker pa znašajo vsi troški za šolstvo 3,292.350 kron, bi moralo od te ogromne vsote glasom ljudskega štetja iz leta 1900 priti na Slovence 15·7 %, to je: 516.898 K. Glede drugih troškov ne moremo izračunati, — ker nimamo potrebnih podatkov — koliko nas občina prikrajšuje na leto. Moremo pa to izračunati glede šolstva. In tu nam govore gole in suhe številke, da nas občina tudi na podlagi za nas tako jako neugodnega ljudskega štetja iz leta 1900 prikrajšuje še vedno samo pri šolstvu za 263.690 K, to je za več nego četrt milijona kron.

Splošni vestnik.

Pojasnilo. Svoj članek v zagovor štajerskega učiteljstva sem priobčil v „Nar. dnevniku" in ne v „U. T." iz sledečih razlogov: 1. Članek g. U. Stiblerja je „U. T." prinesel šele čez 14 dni potem, ko mu je bil vposlan in najbrž radi tega, da se je mogel med tem spisati isti dolgovezni komentar, s katerim ga je opremilo uredništvo ali kdo že. Opravičeno sem dvomil, da bi „U. T." sploh priobčil moj članek, ko je še nedolžni članek g. U. Stiblerja opremil s takim predgovorom in zagovorom, da je članek kar izginil v obširnem „komentarju". In če bi že „U. T." priobčil moj članek, bi ga bil najbrže tudi odložil za kake 2 ali 3 tedne, da bi mu pridjal kak kilometerski „komentar". — Ker je pa zahtevala čast štajerskega učiteljstva, da se **takoj** (in ne še le čez par tednov) odkrito pove resnica, sem poslal svoj članek „Nar. dnevniku", ki ga je takoj priobčil. 2. Je „Nar. dnevnik" slov. štaj. učiteljstvu zelo naklonjen list, ki je dostikrat celo bolj se zavzemal za slov. štaj. učiteljstvo, kot pa „U. T.". Tako je „Nar. Dnevnik" priobčil v istem težkem času, ko so slov. štaj. klerikalci napadali slov. štaj. učiteljstvo in hujskali ljudstvo nanj zaradi delitve štaj. dež. šol. sveta, celo serijo izvrstnih člankov, ki so mah na mah odbijali klerikalne udarce. „Nar. Dnevnik" je torej slov. štaj. učiteljstvu bil vedno dober prijatelj in zagovornik. 3. Da sem imel v svojem domnevanju prav, potrjuje tudi dejstvo, da reagira „U. T." na moj članek v „Nar. Dnevniku" šele čez tri tedne potem, ko je bil priobčen v „N. Dnevniku". Če „Straža" vriska zaradi razpora med učiteljstvom, naj vriska. To njej ne bo nič koristilo, a učiteljstvu ne škodilo; gotovo pa ne škodilo toliko, kot bi stagnacija, če bi nastala v naši organizaciji. Če smo se malo zlasali, nič ne de, ker je to le znak življenske moči in delazmožnosti, zakaj le slabič se ne brani, a tudi ne dela, ne hrepeni po napredku. Ponavljam pa še enkrat, da snovanje „Učiteljske gospodarske in kreditne zadruge" v Celju ni separatizem, ni preziranje vodstva Zaveze, kakor si domišljate Kranjci, zakaj zadruga je legitimno dete učiteljske organizacije. „Krivda" (!) je le to, da so Štajerci prehiteli druge slov. tovariše. Sicer so pa v načelstvu, oz. nadzorstvu zadruge tovariši: Černe, Slanc, Brinar, Kocbek, Voglar, Gnus, Knapič i. dr., ki so tovariši v pravem pomenu besede, vneti zagovorniki učiteljskih interesov in stebri učiteljske organizacije — skratka možje, ki vedo, kaj delajo. — S tem je končana polemika tudi z moje strani.

A. Pesek.

1. „Kilometerski in dolgovezni komentar" sem napisal jaz, to pravico menda imam kot urednik, saj nisem hlapec! — „N. D." je pač dnevnik, „U. T." pa tednik, zato ni mogoče spisov priobčiti prej nego po enem tednu, ako ni drugih zadev, ki odrinejo priobčenje še za teden naprej. Kdor ureja „U. T." devet let, ko je moral dostikrat število za število napolniti sam in zadovoljiti vsakega posameznika in vse skupaj, ta ve, kako se streže taki stvari! 2. „U. T." ni dobil v tistem težkem času s Štajerskega nobene črke; kar je priobčil, je posnel iz „N. D." Vsak hip sem pričakoval, da se kdo oglasi, a oglasil se ni nihče. Kdo je kriv? 3. „U. T." reagira na Peskov članek dva tedna pozneje. Moral pa bi takoj prvi teden. In je tudi; da pa ni bilo odgovora takoj v listu, je zakrivil novi stavec, ki je imel takrat list v rokah in ki ni vedel za moje opazke na rokopisu. To naj potrdi tov. Jelenc. Oporekam torej pravilnosti domnevanja! Sicer sem pa imel v zadnjem času toliko skrbi in težav v svoji rodovini. — Ker sem poleg urednika tudi človek — da